Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я
СМЕТНА ПАЛАТА

РЕШЕНИЕ № 25 – ДПК

Днес, 10.06.2026 г., в град София, Сметната палата на Република България, в състав:

Председател: Димитър Главчев
Заместник-председател: Маргарита Николова
Заместник-председател: Силвия Кърдрева
Член: Даниела Въткова-Милушева
Член: Мария Илиева

УСТАНОВИ:

Постъпило е становище от дирекция „Превенция на корупцията“ относно проект на Решение на Министерския съвет за съгласуване на проект на Закон за денонсиране на Договора към Европейската енергийна харта и на Протокола за енергоефективност и свързаните с нея природозащитни аспекти, подписани на 17 декември 1994 г. в Лисабон, ратифицирани със закон (обн., ДВ, бр. 64 от 1996 г.) с вх. № 04-17-9/01.06.2026 г. по описа на Сметната палата без предложения по отношение на корупционния риск.

Договорът за Енергийната харта (ДЕХ, Договора), подписан от страна на Република България през 1994 г., в сила от 16 април 1998 г., е многостранно търговско и инвестиционно споразумение, приложимо за енергийния сектор.

Участието на страната ни в Енергийната харта е уредено със Закон за ратифициране на Договора към Европейската енергийна харта и на Протокола за енергоефективност и свързаните с нея природозащитни аспекти (обн., ДВ, бр. 64 от 30.07.1996 г.), като самите актове не са обнародвани.

ДЕХ представлява един от договорите за инвестиции с най-много съдебни спорове в света, като държавите членки на Европейския съюз (ЕС) са основен обект на искове от страна на инвеститори, повечето от които установени в други държави от ЕС. През 2022 г. е установено, че от влизането му в сила не е правена съществена негова актуализация.

В резултат на това, от страна на Европейската комисия е започнат процес на осъвременяване на ДЕХ, с проведени петнадесет кръга преговори за разработване на Споразумение за изменение на Договора, завършили без успех поради липсата на консенсус в ЕС. Оставането на договаряща се страна по неосъвременения Договор не е вариант за ЕС и Европейската общност за атомна енергия (Евратом), тъй като същият не е в съответствие с политиката и законодателството в областта на инвестициите на ЕС и с целите на ЕС в областта на енергетиката и климата.

В средата на 2023 г., са предприети действия за оттеглянето на ЕС и Евратом от Договора за Енергийната харта, като на пленарна сесия проведена през м. април 2024 г. Европейския парламент одобри оттеглянето им.

Следва да се отбележи, че приетото през м. декември 2024 г. споразумение за осъвременяване на ДЕХ отразява договорености от 2022 г., с което се отчитат предизвикателствата в енергийния сектор и международната инвестиционна политика, като се подчертава необходимостта от осъвременяване на разпоредбите в интерес на опазването на околната среда и енергийната сигурност. Държавите членки – Франция, Германия, Нидерландия, Полша, Испания, Люксембург, Словения, Дания, Португалия, Ирландия и Литва са предприели стъпки към денонсиране на ДЕХ.

На национално ниво е разработен анализ относно целесъобразността от продължаване на участието на Република България като страна по ДЕХ от междуведомствена работна група. В резултат на анализа, решението, което е взето е в посока оттегляне на България като страна по Договора. Анализът е одобрен от министъра на енергетиката на 14 ноември 2023 г.

На 31 март 2026 г., в рамките на двумесечния срок за отговор на официалното уведомително писмо, българската страна е представила напредъка по предприетите действия за оттегляне от ДЕХ, като е изготвен проект на Закон за денонсиране на Договора към Европейската енергийна харта и на Протокола за енергоефективност и свързаните с нея природозащитни аспекти, подписани на 17 декември 1994 г. в Лисабон, ратифицирани със закон. Законопроектът е одобрен с Решение № 175 на Министерския съвет от 13 февруари 2026 г. и е изпратен за разглеждане и приемане от 51-то Народното събрание на 16 февруари 2026 г.

В тази връзка за оттеглянето на Република България като страна по ДЕХ е необходимо да бъде изпратено писмено уведомление до депозитаря след приключване на националните процедури по приемане на съответните актове от Министерския съвет и Народното събрание. С денонсирането на договора българската страна автоматично денонсира и Протокола за енергоефективност и свързаните с нея природозащитни аспекти, макар депозитарят да не се уведомява изрично. Оттеглянето ще влезе в сила, предвид оттеглянето от Договора, в съответствие с чл. 47 от същия и чл. 20 от Протокола.

При анализа на законопроекта не се установиха предпоставки, генериращи корупционен риск.

След обсъждане на становището, на основание чл. 15, ал. 1, т. 1, чл. 46, т. 2, предл. първо и чл. 48, ал. 1, т. 7, предл. първо от Закона за противодействие на корупцията сред лица, заемащи публични длъжности, във връзка с § 3, ал. 4, и § 16, т. 4, б. „б“ и т. 14 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за противодействие на корупцията сред лица, заемащи публични длъжности, Сметната палата,

РЕШИ:

СЪГЛАСУВА проекта на Закон за денонсиране на Договора към Европейската енергийна харта и на Протокола за енергоефективност и свързаните с нея природозащитни аспекти, подписани на 17 декември 1994 г. в Лисабон, ратифицирани със закон (обн., ДВ, бр. 64 от 1996 г.) с изх. № Е-91-00-36/01.06.2026 г. по описа на Министерство на енергетиката без предложения относно наличието на корупционен риск.

СМЕТНА ПАЛАТА:

Председател: ……п…… /Димитър Главчев/

Заместник-председател: ……п…… /Маргарита Николова/

Заместник-председател:: ……..…п…… /Силвия Кърдрева/

Член: ……п…….. /Даниела Вътkова-Милушева/

Член: ……п……..……..……..... /Мария Илиева/